

«Mostra un novel·lista al cim del seu talent (...) Un llibre que atrapa el lector amb la determinació de no deixar-lo anar.»
— Robert Douglas-Fairhurst, *The Times*

«Barnes dibuixa un retrat preciós i elegíac d'una tumultuosa història d'amor protagonitzada per un jove (i una dona madura), tot superant els clixés literaris propis d'aquest tipus d'afers en favor d'un estil més profund, amarg i perdurable.» — *Entertainment Weekly*

«Sovint juganer i sempre elegant, *L'única història* ens propulsa primer cap a l'alegria i després cap a la desesperació, i no podem escapar de la història central a mesura que es va enfosquant. Aquesta intensa, trista, tensa i, sovint, preciosa història podria ser ben bé la millor obra de Barnes.» — Lara Feigel, *The Spectator*

«Aquesta novel·la, profundament corprenedora, és una reflexió sobre l'amor i el desamor (...) Barnes ressalta magistralment l'allunyament d'un home madur amb el jove que va ser.» — *Publishers Weekly*

«Compagina una història de relacions complicades amb un estil diàfan i sense miraments, un enginy brillant i malenconiós, una obsessió per la caducitat de l'amor i amb el deure, no només d'explicar les històries de manera excepcional, sinó també d'explorar com aquestes són narrades.» — Porter Shreve, *San Francisco Chronicle*

«A la seva última novel·la, Barnes explora minuciosament el pas del temps i els records d'un home madur que evoca l'amor que ha marcat la seva vida.» — *The Guardian*

«Tendra i impactant, narrada amb elegància (...), *L'única història* mostra acuradament l'evolució d'una gran passió.» — Harvey Freedenberg, *Book Reporter*

L'única història

Narratives

104

Títol original: *The Only Story*
L'edició original en anglès va ser publicada
per Jonathan Cape, Londres.

© 2018 Julian Barnes

© 2019 Alexandre Gombau i Arnau, per la traducció

© Popartic, per la imatge de portada

© 9 Grup Editorial, per l'edició
Angle Editorial
c. Mallorca, 314, 1r 2a B / 08037 Barcelona
T. 93 363 08 23
www.angleeditorial.com
angle@angleeditorial.com

Disseny de col·lecció: J. Mauricio Restrepo

Primera edició: febrer de 2019
ISBN: 978-84-17214-57-9
DL B 2457-2019
Imprès a Romanyà Valls, SA

No és permesa la reproducció total o parcial d'aquest llibre,
ni la incorporació a un sistema informàtic,
ni la transmissió en cap forma ni per cap mitjà,
sigui electrònic, mecànic, per fotocòpia, per gravació o altres mètodes,
sense el permís previ i per escrit dels titulars del copyright.

L'única història

Julian Barnes

Traducció d'Alexandre Gombau i Arnau

 Angle Editorial

A l'Hermione

«Novel·la: Un relat breu, generalment d'amor.»

SAMUEL JOHNSON, *A Dictionary of the English
Language* (1755)

1

Què preferiríeu: estimar molt i patir molt, o estimar poc i patir poc? Vejam, em penso que, al capdavant, és l'únic dilema vàlid.

Es pot assenyalar (encertadament) que no és un dilema vàlid. Perquè no tenim elecció. Si en tinguéssim, seríem al davant d'un dilema. Però, com que no és així, no hi som pas. Qui pot controlar quant estima? Si es pot controlar, no és amor. No sé com anomenar-ho, llavors, però no és pas amor.

La majoria de nosaltres només tenim una història per explicar. No vull dir que només ens passi això una vegada a la vida: ens passen mil coses que convertim en incomptables històries. Ara bé, només n'hi ha una que importi, a la llarga només una val la pena explicar-la. I la meva és aquesta.

Però vet aquí el primer problema. Si aquesta és la teva única història, llavors és la que has explicat, i tornat a explicar, més sovint, encara que (com és el cas aquí) ho hakis fet principalment per a tu mateix. Llavors el dilema és el següent: totes aquestes versions t'acosten més a la veritat d'allò que va passar, o te n'aparten? No n'estic segur. Una manera de com-

provar-ho podria ser si, amb el pas dels anys, et saps la teva història millor o pitjor. Saber-te-la pitjor podria indicar que ets més fidedigne. No obstant això, en perspectiva, es corre el perill de ser antiheroic: fer la impressió que un s'ha comportat pitjor del que en realitat es va comportar podria ser una forma d'autoadulació. I, per tant, cal anar amb compte. Bé, jo he après a anar amb compte, amb el temps. I ara soc tan curós com descurat era aleshores. O vull dir que era un inconscient? Una paraula pot tenir dos antònims?

El temps, el lloc, l'entorn social? No estic segur de quina importància tenen en les històries d'amor. Tal vegada en tenien antigament, a les obres clàssiques, on hi ha combats entre l'amor i el deure, l'amor i la religió, l'amor i la família, l'amor i l'estat. Tot i que la que ens ocupa no és una d'aquestes històries. Tanmateix, si hi insistiu... El temps: fa més de cinquanta anys. El lloc: si fa no fa, a vint-i-cinc quilòmetres al sud de Londres. L'entorn: el cinturó financer, com l'anomenen (tampoc és que jo hagi conegut mai ningú de les finances en tots els anys que fa que hi visc). Cases unifamiliars, algunes amb part de l'estructura de fusta, d'altres amb teulades precioses. Bardisses de troana, llorer i faig. Carrers amb reguerons però sense totes aquelles línies grogues de prohibit aparcar i sí abundants zones d'aparcament per als veïns. Eren temps en què podies agafar el cotxe fins a Londres i aparcar pràcticament a tot arreu. La nostra zona en concret, a la rodalia de la ciutat, rebia el simpàtic nom de «The Village», i feia dècades possiblement havia estat això mateix.¹ Ara tenia una estació de la qual sortien cap a Londres homes ben

---

1 *Village*, en anglès, vol dir «poble». (N. del t.)

empolainats de dilluns a divendres, i alguns fins i tot mitja jornada més del dissabte. Hi havia una parada d'autobús de la Green Line; una cruïlla amb pas de zebra i senyals lluminosos; una oficina de correus; una església que responia al poc original nom de Saint Michael; un pub, una adrogueria, una farmàcia, una perruqueria, i una gasolinera on també es feien reparacions bàsiques d'automòbil. Al matí se sentia el brunzit elèctric dels repartidors de llet (podies triar entre les marques Express i United Dairies); a la tarda, i els caps de setmana (però mai diumenge al matí), l'espetic dels tallagespes amb motor de gasolina.

Al camp del Village es jugava un criquet de xerraires i incompetents; hi havia un camp de golf i un club de tennis. La terra de la zona era prou sorrenca per complaure els jardiners; els terrenys argilosos de Londres no arribaven fins aquí. Feia poc havia obert una xarcuteria de qualitat, alguns la trobaven subversiva a causa de la seva oferta de productes europeus: formatges fumats i llonganisses de carn poc homogènia que penjaven com vergues de ruc lligades amb cordills. Però les esposes joves del Village començaven a ser més agosarades amb la cuina, i els marits, en general, ho aprovaven. Dels dos canals de televisió disponibles, la BBC es mirava més que la ITV, i l'alcohol normalment es consumia només els caps de setmana. La farmàcia venia tiretes per a berrugues i xampú sec en ampolletes de plàstic, però no pas anticonceptius; a l'adrogueria venien el soporífer *Advertiser & Gazette* de la contrada, però no pas revistes de tetes i culs, ni tan sols la més candorosa. Per a coses de sexe, t'havies d'acostar a Londres. Res de tot plegat em va importar gens durant bona part del temps que hi vaig viure.

Bé, aquí és on acabava el meu paper d'agent immobiliari (n'hi havia un a quinze quilòmetres de distància). I una altra cosa: no em pregunteu pel temps meteorològic. No recordo gaire quin temps ha fet a la meua vida. El que sí que recordo és que el sol roent donava més fogositat a les relacions sexuals, que les nevades imprevistes eren una delícia i que els dies freds i humits van donar lloc a aquells primers símptomes que més endavant van desembocar en una artroplàstia doble de malucs. Però no em va passar res d'important durant períodes de temps atmosfèric concrets o a causa seva. Així doncs, si no us fa res, la meteorologia no tindrà cap paper en la meua història. Així i tot, podeu deduir tranquil·lament, quan estigui jugant a tennis a la pista d'herba, que no plouia ni nevava pas, aleshores.

El club de tennis: qui hauria pensat que tot començaria aquí? Abans d'entrar en la maduresa, veia aquest lloc com una mera branca a l'aire lliure de l'ala jove dels conservadors. Tenia una raqueta i hi havia jugat una mica, igual que sabia llançar la bola amb efecte o sortir-me'n com a porter de futbol, tot i que de vegades era massa eixelebrat. Pel que fa a l'esport, era competitiu, sense arribar a tenir un gran talent.

A la fi del meu primer any a la universitat, era a casa tres mesos, visiblement i impenitentment avorrit. Avui dia, als d'aquesta edat els resultarà difícil d'imaginar la laboriositat de la comunicació aleshores. La majoria dels meus amics vivien lluny i (per voluntat tàcita però clara per part dels pares) es desaprojava l'ús del telèfon. Una carta, i llavors una carta de resposta. Tot plegat era lent i solitari.

La mare, potser esperant que jo conegués una rosseta simpàtica anomenada Christine, o una Virginia eixerida de rinxols negres (en qualsevol cas, una noia de confiança, de

tendències conservadores, tot i que no gaire marcades), va proposar que m'apuntés al club de tennis. Que ella em pagaria la quota. Em vaig riure en silenci dels motius implícits: el que no pensava fer amb la meva existència era acabar anar a parar a una zona residencial amb una esposa aficionada al tennis i 2,4 fills, i amb el temps veure'ls trobar parella al club, i així la resta, en una mena de joc de miralls infinit, un futur ple de bardisses de troana i llorer. Quan vaig acceptar la proposta de la mare, va ser amb sorna, res més.

Hi vaig anar i se'm va convidar a «entrar en el joc». Era una prova en la qual no només s'examinarien discretament les meves habilitats tennístiques, sinó també la meva conducta i adaptació socials en general, amb una exquisidesa molt anglesa. Si no mostrava punts en contra, llavors se'm suposarien punts a favor: així era com funcionava. La mare s'assegurava que jo tingués la roba d'un blanc immaculat i que els pantalons curts estiguessin planxats amb la ratlla ben marcada i paral·lela a cada camal, i jo procurava no renegar, eructar ni tirar-me pets a la pista. El meu joc era tècnic, optimista i, en gran part, autodidacte; jugava com esperaven que jugués, renunciant als cops verbals amb què tant gaudia i sense apuntar mai directament al cos de l'adversari. Servei i a la xarxa, volea, segona volea, deixada, globus, i sempre una ràpida lloança de l'adversari («molt bona!») i un interès oportú per la meva parella («meva!»). Em mostrava modest després d'un bon cop, discretament complagut en guanyar un partit, moix i remenant el cap en perdre un set decisiu. Sabia fingir totes aquestes coses i, per tant, durant l'estiu se'm va acceptar com a membre del club, entre els Hugos i les Carolines que hi anaven tot l'any.

Als Hugos els agradava dir-me que jo havia apujat el quocient intel·lectual de la casa i que, alhora, n'havia rebaixat la mitjana d'edat; n'hi havia un que s'entestava a anomenar-me Mestretites i Herr Professor, en una hàbil al·lusió al meu primer any a la Universitat de Sussex. Les Carolines eren prou simpàtiques, però desconfiades; sabien millor a què atènyer-se amb els Hugos. Quan em feia amb aquesta colla, notava que el meu esperit competitiu de mena minvava. Tractava de fer els meus millors cops, però guanyar no m'omplia. Fins i tot solia fer trampes a l'inrevés. Si una pilota queia un parell de dits a fora, mostrava de seguida el polze al meu contrincant i cridava: «Molt bona!» De la mateixa manera, un servei que anava un dit massa llarg o massa obert provocava un marcat assentiment i un trasllat abatut a l'altra banda per rebre el següent servei. «Un paio com cal, aquest tal Paul», vaig sentir comentar una vegada a un Hugo davant un altre Hugo. Quan ens donàvem la mà després d'una derrota, jo lloava premeditadament algun aspecte del joc del meu rival. «Aquest servei tan potent al meu revés... m'ha donat molts problemes», admetia jo innocentment. Només hi seria un parell de mesos, i no volia que em coneguessin.

Al cap de tres setmanes de fer-me soci temporal, es va organitzar un torneig de dobles mixtos a l'atzar. Els emparellaments es farien a la sort. Més tard recordo haver pensat: sort és un sinònim de destí, oi? Em van emparellar amb la senyora Susan Macleod, que saltava a la vista que no era pas una Caroline. Rondava, em vaig imaginar, els quaranta anys i escaig, els cabells recollits amb una cinta li deixaven a la vista les orelles, en les quals no em vaig fixar pas aleshores. Un vestit de tennis blanc amb un rivet verd i una tirallonga de

botons verds a la part davantera del cosset. Pràcticament de la meua mateixa alçada, és a dir un metre setanta-cinc, si m'estiro a terra i hi afegeixo un parell de centímetres.

—Quin costat prefereixes? —va preguntar.

—Costat?

—De dreta o de revés?

—Disculpa. Tant me fa.

—Pots començar de dreta, doncs.

El nostre primer partit (el format era a un sol set) va ser contra un dels Hugos més panxarruts i una de les Carolines més rodanxones. Vaig córrer molt amunt i avall, pensant-me que el meu deure era agafar la major part de les pilotes, i al principi, quan era a la xarxa, em mig tombava per veure com se'n sortia la meua parella i com tornava la pilota. Però com que sempre la tornava, amb cops de fons nets, vaig deixar de tombar-me, relaxat, i em van venir moltes ganes, moltíssimes, de guanyar. Que és el que vam fer: 6-2.

Mentre sèiem amb gots d'ordiat amb llimona, vaig comentar:

—Gràcies per salvar-me la pell.

Em referia al nombre de vegades que jo havia dubtat a la xarxa a l'hora d'interceptar una pilota i havia fallat, amb la qual cosa havia deixat la senyora Macleod amb el cul a l'aire.

—El que es diu és: «Ben jugat, companya.» —Tenia els ulls d'un blau grisenc, i un somriure formal—. I tracta de servir una mica més obert. Així s'eixamplen els angles.

Vaig assentir, acceptant el consell sense sentir l'ego ferit, com si me l'hagués donat un Hugo.

—Res més?

—En dobles, el punt més vulnerable sempre queda al mig.

—Gràcies, senyora Macleod.

—Susan.

—M'alegro que no siguis una Caroline —em vaig sorprendre dient.

Va deixar escapar una rialleta, com si sabés exactament a què em referia. Però com ho podia saber?

—El teu marit hi juga?

—El meu marit? El senyor P. E.? —Va riure—. No. A ell li agrada el golf. Jo trobo poc esportiu colpejar una pilota estàtica. No et sembla?

La resposta demanava massa explicacions per deixar-les anar d'una tirada, de manera que em vaig limitar a assentir i a fer un gruny callat.

El segon partit va ser més difícil, contra una parella que no parava d'interrompre el joc per tenir discussions a mitja veu sobre la tàctica, com si es prepararessin per al matrimoni. En cert moment, mentre servia la senyora Macleod, vaig provar el suat truc d'ajupir-me per sota del nivell de la xarxa, pràcticament al centre de la pista, amb la intenció de distreure el destinatari del cop. Va funcionar amb un parell de punts, però llavors, amb 30-15, em vaig incorporar massa ràpid en sentir el cop del servei i la pilota em va picar de ple al clatell. Vaig perdre l'equilibri melodramàticament i vaig caure als peus de la xarxa. La Caroline i l'Hugo s'hi van abalçar de seguida, en una demostració de preocupació, mentre que de darrere meu només va arribar una riallada i un «repetim el punt?» amb to de neneta, davant la qual cosa els nostres contrincants van protestar, per descomptat. Així i tot, vam esgarrapar el set 7-5 i ens vam plantar als quarts de final.

—Ara es complica la cosa —em va avisar—. Tenen nivell de comtat. Ara van de baixa, però no serà cap regal.

I no ho va ser pas. Ens van apallissar malgrat les meves intenses corredisses. Quan intentava protegir la nostra zona

central, llançaven la pilota a les bandes; quan cobria els angles, la picaven al centre. Ens van superar en els dos partits que vam jugar.

Vam seure en un banc i vam ficar les raquetes dins les fundes. La meva era una Dunlop Maxply; la seva, una Grays.

—Em sap greu haver-te fallat —vaig dir.

—Ningú no ha fallat a ningú.

—Em penso que el meu problema és que soc molt ingenu des del punt de vista tàctic.

Sí, sonava una mica pretensions, però la seva rialleta em va sorprendre igualment.

—Ets un petit cas, noi —va etzibar—. T'hauré de dir «caset».

Vaig somriure. Em feia gràcia la idea de ser un cas.

Mentre enfilàvem cap a la dutxa per camins separats, vaig dir:

—Vols que et porti? He vingut amb cotxe.

Em va mirar de reüll.

—Home, no voldria que em portessis si no haguessis vingut amb cotxe. No seria pertinent. —Alguna cosa en la manera de dir-ho feia impossible que m'ofengués—. Però i la teva reputació què?

—La meva reputació? —vaig replicar—. Em sembla que no en tinc, d'això.

—Ai, Senyor. Llavors haurem de donar-te'n una. Tot jove hauria de tenir certa reputació.

En escriure tot això, sembla que sigui més maliciós que aleshores. Però «no va passar res». Vaig portar la senyora Macleod a casa seva, a Duckers Lane, va baixar del cotxe, jo me'n vaig anar a casa i vaig oferir un breu resum de la tarda als pares. Dobles mixtos a l'atzar. Parelles a la sort.

—Quarts de final, Paul —va comentar la mare—. Si ho hagués sabut, hauria vingut.

Em vaig adonar que probablement això era l'últim que jo volia, o que hauria volgut.

Potser ho heu entès massa ràpid, i tampoc és que us en pugui culpar. Solem penjar etiquetes a cada nova relació que ens trobem. Nosaltres hi veiem el que tenen de general o comú, mentre que els interessats només hi veuen (hi senten) el que tenen d'individual i particular. Nosaltres diem: que previsible; ells diuen: quina sorpresa! Una de les coses que jo pensava de la Susan i de mi (aleshores, i ara, de nou, després de tots aquests anys) és que a la nostra relació sovint no semblava haver-hi «paraules»; si més no, cap que hi encaixés. Però potser és una il·lusió que tots els amants tenen sobre si mateixos: que s'escapen de tot encasellament i descripció.

La mare, evidentment, no ens va penjar mai cap etiqueta.

Com deia, vaig portar la senyora Macleod a casa amb el cotxe, i no va passar res. Una vegada i una altra. Tot i que això depèn de què s'entengui per «res». Ni una carícia, ni un petó, ni una paraula de més, i encara menys un pla o segones intencions. No obstant això, ja hi havia, en la manera com sèiem al cotxe, abans que fes cap comentari entre riures i seguidament enfilés pel caminet que duia a casa seva, certa complicitat entre tots dos. I no, insisteixo, no es tractava de cap complicitat per fer res. Simplement una complicitat que em reafirmava a mi tal com era jo realment, i a ella també.

Si haguéssim tingut un pla entre mans o haguéssim anat amb segones intencions, ens hauríem comportat d'una manera diferent. Ens podríem haver trobat en secret o haver dissi-

mulat les nostres intencions. Però érem innocents, i, per tant, vaig quedar desconcertat quan la mare, durant un sopar avorrit fins a l'ensopiment, em va dir:

—Que fem de taxistes, ara?

La vaig mirar amb perplexitat. Sempre era la mare la que em controlava. El pare era més permissiu i menys propens a jutjar els altres. S'estimava més deixar que els problemes creïessin, fer-ne cas omís, no remenar la merda; mentre que la mare preferia afrontar els fets i no amagar la porqueria sota la catifa. El matrimoni dels pares, des del meu punt de vista intransigent de xitxarel·lo de dinou anys, era el típic clixé del fracàs. Tot i que hauria d'admetre, com qui té per costum jutjar els altres, que «el típic clixé del fracàs» és un clixé en si mateix.

Però, ves per on, jo em negava a ser cap clixé, com a mínim en aquesta etapa primerenca de la meva vida, i per consegüent em vaig mirar la mare amb una hostilitat total.

—La senyora Macleod s'engreixarà, tant dur-la sempre amunt i avall —va ser la cruel explicació del seu comentari.

—No pas, tenint en compte que juga tant a tennis —vaig contestar amb despreocupació.

—Senyora Macleod... —va prosseguir ella—. Com es diu de nom?

—Ara que ho preguntes, ni ho sé —vaig mentir.

—Coneixes els Macleod, Andy?

—Hi ha un Macleod al club de golf —va respondre—. Un paio baixet i gras. Pica la bola com si l'odiés.

—Potser els hauríem de convidar a prendre un xerès.

Veient que feia una ganyota davant aquesta perspectiva, el pare va replicar:

—I ara, vols dir?

—De tota manera —va continuar la mare, tenaç—, em pensava que tenia una bicicleta.

—De cop i volta, sembla que ho saps tot sobre ella —vaig deixar anar.

—No comencis amb impertinències, Paul. —Li estaven pujant els colors.

—Deixa el noi en pau, Bets —va dir el pare en veu baixa.

—No soc jo qui l'hauria de deixar en pau.

—Sisplau, ja em puc aixecar de la taula, mama? —vaig demanar, queixant-me com un marrec de vuit anys. Bé, si em volien tractar com un nen...

—Potser sí que els hauríem de convidar a un xerès. —No sabia dir si el pare es feia l'orni o si s'ho prenia amb ironia.

—Ara no comencis tu, també —va replicar la mare, esquerpa—. Això no ho ha agafat pas de mi.

L'endemà a la tarda vaig anar al club de tennis, i l'altre també. Mentre començava a pilotejar amb dues Carolines i un Hugo, em vaig fixar que la Susan jugava a la pista del fons. Mentre la vaig tenir a l'esquena no hi va haver cap problema. Però quan en mirar més enllà dels meus contrincants la vaig veure balancejant-se gràcilment de costat sobre el tou dels peus mentre es preparava per rebre el servei, immediatament vaig perdre l'interès en el següent punt.

Després, m'ofereixo per acompanyar-la.

—Només si has vingut amb el cotxe.

Remugo alguna cosa com a resposta.

—Passa res, Paski? No siguis un «caset».

Estem cara a cara. Em sento atorollat i a gust alhora. Duu el vestit de tennis de sempre, i em sorprenc preguntant-me si els botons verds es descorden o si simplement són d'adorn.

No he conegut mai ningú com ella. Els rostres queden exactament al mateix nivell, nas amb nas, boca amb boca, orella amb orella. I és evident que ella també s'hi ha fixat.

—Si dugués tacons, podria veure la xarxa —comenta—. Però resulta que ens veiem els ulls.

No sé dir si està confiada o nerviosa; si sempre es comporta així o només amb mi. Amb els seus comentaris sembla que flirtegi, però aleshores no m'ho semblava pas.

He tret la capota del meu Morris Minor. Si faig de putò taxista, no entenc per què tot el refotut Village no ha de veure qui coi són els passatgers.

—Per cert —dic, mentre redueixo i poso la segona—. Els pares potser us demanaran a tu i al teu marit que vingueu a prendre un xerès.

—Vaja, vaja —replica, posant-se la mà davant la boca—. Però és que no el porto mai enlloc, al senyor Pantalons d'Elefant.

—Per què li dius així?

—Se'm va acudir un dia. Estava estenent la seva roba, i té uns pantalons grisos d'aquells de franel·la, de fet en té uns quants, amb una cintura de dos-cents centímetres pel cap baix, i mentre els tenia a les mans vaig pensar que semblaven la disfressa de la part del darrere d'un elefant.

—El pare diu que, al golf, pica la bola com si l'odiés.

—Sí, oi? I què més diuen?

—La mare diu que t'engreixaràs, si et porto tant amb el cotxe.

No contesta. Paro el cotxe al final del caminet que du a casa seva i la miro. Està neguitosa, gairebé seriosa.

—De vegades m'oblido dels altres. Que existeixen. La gent que conec, vull dir. Em sap greu, Caset, potser hauria de... vull dir que no és que... ai, Senyor.

—Ximpleries —dic amb fermesa—. Vas dir que un jove com jo hauria de tenir certa reputació. Pel que sembla, ara tinc reputació de fer de taxista. Ja em va bé, per un estiu.

Continua abatuda. Llavors diu en veu baixa:

—Vinga. No em deixis tirada, encara, Caset.

Per què ho hauria de fer, si m'estava enamorant perdudament?

Així doncs, a quines paraules es recorreria, avui dia, per descriure una relació entre un nano de dinou anys, o un jove que gairebé és un home, i una dona de quaranta-vuit? Potser a les revistes sensacionalistes els tractarien de «tigressa» i «ioguret»? Però aleshores aquestes paraules no estaven tan en voga, encara que la gent es comportés així abans que els pengessin aquesta etiqueta. O un podria pensar: és com a les novel·les franceses, la dona madura que ensenya «les arts amatòries» a un jove, ooh là là. Però la nostra relació no era gens afrancesada, ni nosaltres tampoc. Érem anglesos, i per tant només teníem a la nostra disposició paraules angleses carregades de moralitat, paraules com ara dona de vida alegre i adúltera. Tot i això, mai no hi ha hagut cap dona de vida menys alegre que la Susan; a més, tal com em va dir un cop, quan va sentir parlar d'adulteri per primera vegada es va pensar que es referien a aigualir la llet.

Avui dia parlem d'intercanvi sexual i de sexe recreatiu. Aleshores ningú no en tenia, de sexe recreatiu. Bé, potser sí, però no l'anomenaven així. Aleshores, en aquella època, hi havia l'amor, hi havia el sexe i hi havia una barreja de totes dues coses, de vegades maldestra i d'altres amb perícia, i això segons com funcionava, i segons com no.

Una discussió entre els pares (llegiu: la mare) i jo, una d'aquelles discussions tan angleses que condensen paràgrafs de mala bava en un parell de frases.

—Però si tinc dinou anys!

—Exactament... només tens dinou anys.

Érem el segon amant l'un de l'altre: pràcticament verges, a efectes pràctics. Jo havia tingut la meva iniciació sexual (el típic estira-i-arronsa ple de tendresa i defici) amb una noia a la universitat, cap a la fi del tercer trimestre, mentre que la Susan, malgrat haver tingut dues filles i estar casada des de feia un quart de segle, no tenia gaire més experiència que jo. Mirant enrere, potser hauria anat de diferent manera si un de nosaltres n'hagués sabut més. Tot i això, quan es tracta d'amor, qui vol mirar enrere? I, de tota manera, vull dir «més experiència en el sexe» o «més experiència en l'amor»?

Però veig que m'estic avançant.

Aquella primera tarda, en què vaig jugar amb la meva Dunlop Maxply i la roba blanca immaculada, es va formar un grup a la sala del club per prendre te i pastes. Els dels blazers encara avaluaven la meva acceptabilitat social, em vaig adonar. I vaig comprovar que em situaven en una classe mitjana acceptable, amb tot el que això comporta. La longitud dels meus cabells, força encoberta per la cinta que duia, provocava algun cop de colze. I gairebé de resultes d'això, em van preguntar quina orientació política tenia.

—Em temo que la política no m'interessa gens ni mica —vaig respondre.

—Bé, això vol dir que ets conservador —va apuntar un membre de la junta, i tots vam riure.

Quan li explico aquesta conversa, la Susan assenteix i diu:
—Jo soc laborista, però és un secret. Bé, ho era fins ara.
I doncs, què et sembla, això, estimat pollet meu?
Doncs que tant se me'n fot.

La primera vegada que vaig visitar la casa dels Macleod, la Susan em va dir que anés per la part del darrere i entrés pel jardí; aquesta manca de cerimònies ja em va semblar bé. Vaig obrir la portella i tot seguit vaig enfilar per un caminet de maons poc ferm entre piles de compost i cubells de fulles en descomposició; el ruibarbre creixia dins de la torreta d'una xemeneia, també hi havia un quartet d'arbres fruiters descurats i un hortet. Un vell jardiner desendreçat remenava un tros de terreny quadrat. El vaig saludar amb el cap tal com faria un jove acadèmic carregat d'autoritat que es troba un camperol. Ell em va correspondre amb un altre gest del cap.

Mentre la Susan posava a bullir la tetera, vaig donar una ullada al meu voltant. La casa era similar a la nostra, llevat que tot semblava una mica més classicot, o, més ben dit, aquí les coses velles semblaven heretades en comptes de compres de segona mà. Hi havia llums convencionals amb pantalles de pergamí groguenc. També s'hi percebia... no ben bé un clar desordre, sinó més aviat certa despreocupació pel fet que tot estigués perfectament endreçat. Podia veure bastons de golf dins d'una bossa tirada al passadís, i un parell de gots que encara no s'havien retirat de la taula de l'esmorzar; potser eren fins i tot de la nit passada. A casa nostra res no es deixava a taula. Tot havia d'estar al seu lloc, rentat, escombrat, polit, per si de cas arribava una visita inesperada. Però qui havia de venir? El rector de la parròquia? El policia del barri? Algú

que volia fer una trucada telefònica? Un venedor d'enciclopèdies? La veritat era que no venia ningú sense invitació, i tota aquesta dedicació a l'endreça i la neteja es feia, al meu parer, per un profund atavisme social. En canvi, per a la gent com jo aquest lloc semblava no haver vist un drap de la pols des de feia més de dues setmanes, tal com la mare hauria observat indubtablement.

—El vostre jardiner s'hi escarrassa d'allò més —comento, amb la intenció d'iniciar una conversa.

La Susan em mira i esclafeix a riure.

—El jardiner? Resulta que és l'amo de la casa. Sa senyoria.

—Em sap molt de greu. Sisplau, no l'hi diguis. És que m'he pensat...

—Tant és, m'alegro que sembli un desgraciat. Com un jardiner de debò. El vell Adam. Ves per on. —M'ofereix una tassa de te—. Llet? Sucre?

Heu de comprendre, espero, que us ho explico tot tal com ho recordo. Mai no he escrit cap diari, i la majoria dels protagonistes de la meva història (de la meva història!, de la meva vida!) o són morts o són ben lluny. Així doncs, no necessàriament ho poso en l'ordre en què va passar. Em penso que la memòria li dona una autenticitat diferent, i no pas descrèdit. La memòria tria i tamisa segons els interessos de qui recorda. Tenim accés a l'algorisme de prioritats? Probablement no. Però em figuro que la memòria prioritza qualsevol cosa que ajudi el dipositari d'aquests records a anar tirant. Per tant, hi hauria cert egoisme a l'hora de portar a la superfície en primer lloc els bons records. Tot i que, novament, tan sols faig elucubracions.